

**PROGRAM PROFILAKTYKI
PRZEDSZKOLE PUBLICZNE
W ŁOMNICY**

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie

Cele i zadania programu profilaktyki

Potrzeby rozwojowe dzieci w wieku przedszkolnym

Diagnoza problemów - zagrożenia dla dzieci i ich rodzin

Plan realizacji działań

Obowiązki osób odpowiedzialnych za realizację programu profilaktyki

Instytucje wspierające przedszkole w działaniach profilaktycznych

Ewaluacja programu

WPROWADZENIE

Specyfika czasów, w których żyjemy, to przyspieszone tempo przemian, nie zawsze harmonijnych. Zwiększyła się liczba czynników destrukcyjnych oddziałujących na dzieci i młodzież, niemających w pełni jeszcze ukształtowanej hierarchii wartości, stojących wobec wyborów i decyzji bardzo złożonych i skomplikowanych. Skutkiem, czego stale wzrasta liczba osób przejawiających dysfunkcje rozwojowe oraz poszukujących wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych. Aby przeciwdziałać temu zjawisku, konieczne jest podejmowanie na terenie przedszkola wielopoziomowych działań profilaktycznych gdyż:

- przedszkole wypełnia znaczną część aktywnego życia dzieci,
- przedszkole jest miejscem intensywnego rozwoju w zakresie funkcjonowania interpersonalnego i społecznego w grupie rówieśniczej,
- przedszkole jest miejscem działalności zadaniowej dzieci, a więc ujawnia lub wręcz wyzwała trudności dzieci,
- przedszkole jest miejscem konfrontacji autorytetów i kształtowania się poczucia własnej tożsamości dziecka,
- przedszkole pozwala na łatwy dostęp do środowiska dzieci i sprawną organizację prowadzonych oddziaływań.

Przedszkolny program profilaktyki to program profilaktyki środowiskowej, to znaczy taki, w którym obiektem działań jest całe środowisko przedszkolne - dzieci, rodzice i opiekunowie, nauczyciele, instytucje wspomagające przedszkole w tych działaniach: policja, specjaliści z poradni psychologiczno - pedagogicznej, komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, PCPR, opieka społeczna, kościół, SANEPID, ZOZ....

Profilaktyka to proces, który wspiera zdrowie przez umożliwienie ludziom uzyskania pomocy potrzebnej im do konfrontacji ze

złożonymi, stresującymi warunkami życia oraz przez umożliwienie jednostkom osiągnięcie subiektywnie satysfakcjonującego, społecznie akceptowanego, bogatego życia (Z. Gaś, 1997). Zapobieganie uzależnieniom może dokonywać się na różnych poziomach. W związku z tym wyróżnia się profilaktykę pierwszorzędową, drugorzędową i trzeciorzędową. Profilaktyka pierwszorzędowa to działanie mające na celu: z jednej strony - promocję zdrowia i przedłużenie życia człowieka, zaś z drugiej zapobiegania pojawianiu się problemów związanych z zachowaniami dysfunkcjonalnymi. Szczególnie wyraźnie akcentuje się tutaj budowanie i rozwijanie różnorodnych umiejętności radzenia sobie z wymogami życia, albowiem deficyty w tym zakresie są powszechnie spotykane w populacji osób dysfunkcjonalnych. Równie ważne jest dostarczanie rzetelnych informacji, dostosowanych do specyfiki odbiorców. Profilaktyka drugorzędowa ma na celu ujawnianie osób o najwyższym ryzyku dysfunkcjonalności oraz pomaganie im w redukcji tego ryzyka (a więc zapobieganie rozwojowi zaburzeń). Profilaktyka trzeciorzędowa rozumiana jest, jako interwencja po wystąpieniu dysfunkcji. Ma ona na celu, z jednej strony - przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego, zaś z drugiej - umożliwienie osobie objętej terapią i rehabilitacją powrotu do społeczeństwa, prowadzenia w nim satysfakcjonującego i społecznie akceptowanego trybu życia, wolnego od patologii. (Z. Gaś 1997).

2. CELE I ZADANIA PROGRAMU PROFILAKTYKI

1. Wspomaganie zdrowego rozwoju psychicznego dzieci;
2. Aktywizacja środowiska przedszkolnego w zakresie oddziaływań profilaktycznych;
3. Zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa w przedszkolu i poza nim;
4. Przeciwdziałanie przemocy i agresji;

5. Wykształcenie umiejętności i zachowań umożliwiających zdrowy styl życia;
6. Profilaktyka uzależnień;
7. Wspieranie rodziców w procesie wychowania;
8. Zapewnienie dzieciom pomocy wychowawczej i terapeutycznej.

Cele działań profilaktycznych są realizowane przez:

1. Programy informacyjno – edukacyjne;
2. Programy profilaktyczne;
3. Zajęcia alternatywne;
4. Interwencje prowadzone w przedszkolu i w poradniach profilaktycznych (wobec osób z grup ryzyka);
5. Współpracę między różnymi instytucjami (przedszkolem, poradniami, policją, samorządem itd.).

3. POTRZEBY ROZWOJOWE DZIECI

W procesie psychospołecznego rozwoju dziecka ważną rolę odgrywa zaspokojenie jego potrzeb. Spełniają one funkcje regulatorów działania, są źródłem podejmowania przez dziecko różnych form aktywności. Niezaspokojone potrzeby oraz

związane z tym stany frustracji powodują powstawanie różnych zaburzeń w zachowaniu, trudności wychowawczych, nieprzystosowania społecznego. Ochrona dziecka przed uzależnieniami powinna rozpoczynać się tak wcześnie, jak to tylko możliwe. Rozsądne i naturalne wychowanie uwzględniające indywidualność dziecka i jego indywidualne potrzeby spowoduje, skuteczną ochroną przed nałogami, sprawi, że dziecko będzie psychicznie zrównoważone, zaradne, pewne siebie, samodzielne, nie będzie ulegać uzależnieniom.

Potrzeby rozwojowe dziecka w wieku przedszkolnym

Problemy dzieci	Potrzeby wynikające z problemów
Skłonności agresywne, tendencje aspołeczne- skłonności do izolacji i unikania kontaktów z otoczeniem. • Brak pewności siebie, nadmierna nieśmiałość, przejawianie skłonności nerwicowych przyjmujących formę nieuzasadnionych obaw i lęków. • Rozkapryszenie, skłonności do narzucania swej woli otoczeniu	Potrzeba bliskiego związku. • Potrzeba bezpieczeństwa. • Potrzeba kontaktów społecznych. • Potrzeba przynależności grupowej, akceptacji. • Potrzeba własnego działania. • Potrzeba pozytywnych wzorców. • Potrzeby estetyczne i poznawcze - kontakt z wytworami kultury. • Potrzeba nowych przeżyć.

Działania skierowane do dzieci

Przedszkole wspierając wszechstronny rozwój dziecka, musi zachować właściwe proporcje między wiedzą a umiejętnościami i wychowaniem. Konieczne jest odpowiednie profilowanie celów w zakresie wiedzy, wartości oraz specyfiki podejmowanych oddziaływań.

W zakresie działań konieczne jest:

- włączanie dzieci w organizację działań o charakterze profilaktycznym w przedszkolu oraz na terenie gminy,
- włączenie dzieci w organizowanie życia domowego (z uwzględnieniem problematyki wolności od środków uzależniających),
- umożliwienie dzieciom kontaktu z placówkami przeznaczonymi do pomagania ludziom w pokonywaniu trudności,

W przedszkolu wytyczono następujące obszary oddziaływań profilaktycznych: OBSZAR I – Bezpieczeństwo dziecka OBSZAR II – Promocja zdrowego stylu życia i profilaktyka uzależnień OBSZAR III – Profilaktyka zachowań agresywnych

Zadania	Formy realizacji
I. Profilaktyka dydaktyczno-wychowawcza	• Informowanie o formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej (zespół ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej)• Kierowanie dzieci na badania do PPP.• Wspieranie dzieci z trudnościami (zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, wczesnego wspomaganie, zajęcia gimnastyki korekcyjnej, rytmika, realizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej).

	• Informowanie rodziców o rodzajach i formach pomocy proponowanych przez instytucje wspierające przedszkole.
II. Zapoznanie rodziców z obowiązującymi regulaminami	• Zapoznanie rodziców ze Statutem, Programem Wychowawczym, Programem Profilaktyki, Regulaminem Przedszkola.
III. Tworzenie bezpiecznego, wolnego od uzależnień środowiska wychowawczego przedszkola.	• Ankietowanie środowiska przedszkolnego na temat bezpieczeństwa w przedszkolu. • Organizowanie spotkań z funkcjonariuszem Straży Miejskiej. • Informowanie o sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu dzieci. • Współpraca z Policją, Strażą Pożarną (kontrola terenu wg potrzeb). • Tworzenie gazetek informacyjnych dla rodziców.

Główne zadania do realizacji to:

- poznanie dziecka,
- integracja grupy przedszkolnej oraz zespołu rodziców,
- wypracowanie form współpracy z rodzicami,
- wdrażanie dzieci do przestrzegania zasad i norm warunkujących ich bezpieczeństwo,
- promocja zdrowego stylu życia,
- profilaktyka uzależnień,
- profilaktyka zachowań agresywnych.

<u>Obszar</u>	<u>I. BEZPIECZEŃSTWO DZIECKA</u>	
Zadania	Formy realizacji	Odpowiedzialni
Przestrzeganie zasad warunkujących bezpieczeństwo na terenie przedszkola, na placu zabaw oraz podczas spacerów	• Zwiedzanie budynku przedszkolnego i terenu wokół przedszkola – zapoznanie z pomieszczeniami przedszkola, zabawkami, sprzętem, narzędziami i sposobem korzystania z nich. • Kodeks przedszkolaka – ustalenie zasad zachowania sprzyjających bezpieczeństwu. • Zajęcia dydaktyczne z wykorzystaniem plansz sytuacyjnych, historyjek obrazkowych.	Wszystkie grupy
Przestrzeganie zasad warunkujących bezpieczeństwo na drodze	• Zajęcia edukacyjne w grupach - zapoznanie z podstawowymi zasadami uczestnictwa w ruchu drogowym. • Wyjście na skrzyżowanie - kształtowanie u dzieci prawidłowych postaw sprzyjających unikaniu zagrożeń w ruchu drogowym. • Spotkanie z policjantem - kształtowanie postawy zaufania do funkcjonariuszy.	Wszystkie grupy
Przestrzeganie zasad warunkujących bezpieczeństwo związane z niektórymi przedmiotami, urządzeniami i substancjami	• Spotkanie ze strażakiem - prelekcja na temat zachowania się w sytuacji zagrożenia pożarem. • Zajęcia edukacyjne - przestrzeganie przed używaniem niebezpiecznych urządzeń i niebezpiecznych substancji stosowanych w gospodarstwie domowym. • Zajęcia mające na celu zapoznanie dzieci z numerami alarmowymi i sposobami wzywania pomocy w przypadku choroby, pożaru, wypadku itp.	Wszystkie grupy
Przestrzeganie zasad	• Pogadanka - kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacji	Wszystkie grupy

warunkujących bezpieczeństwo w kontaktach z nieznanymi	zagrożenia (zachowanie w razie zagubienia się w tłumie, sklepie itp.). •Spotkanie z psychologiem lub pedagogiem, pogadanka nt. zagrożeń ze strony osób dorosłych: przemoc w rodzinie, zły dotyk.	
Przestrzeganie zasad warunkujących bezpieczeństwo związane z przyrodą	Spotkanie z lekarzem weterynarii, uświadomienie możliwych konsekwencji w kontaktach z nieznanymi zwierzętami. •Spotkanie z lekarzem – przestrzeganie zakazu spożywania nieznanego owoców, roślin, pokarmów nieznanego pochodzenia, lekarstw. •Zajęcia dydaktyczne - wzbogacanie wiedzy dzieci na temat właściwego zachowania w czasie burzy, upałów itp. •Zajęcia plastyczne – uświadomienie dzieci na właściwe wykorzystywanie materiału przyrodniczego.	Wszystkie grupy
<u>Obszar</u>	<u>II. PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA I PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ</u>	
Zadania	Formy realizacji	Odpowiedzialni
Higiena osobista	• Spotkanie z pielęgniarką - kształtowanie nawyku dbania o czystość osobistą. •Spotkanie ze stomatologiem - uświadomienie jak ważna jest higiena jamy ustnej. •Odgrywanie ról – naśladowanie czynności związanych z higieną osobistą. •Ukazywanie dzieciom pozytywnych wzorców – przykład własny nauczyciela. •Wprowadzenie mycia zębów (starsze grupy)	Wszystkie grupy
Higiena żywienia	•Realizacja programu własnego - Kuchcikowo, uświadomienie roli	Wszystkie grupy

	właściwego odżywiania się • Rozmowy na temat: umiejętności odpowiedniego zachowania się przy stole. • Scenki dramatyczne dotyczące właściwego zachowania się podczas posiłków. • Pogadanka – zapoznanie z piramidą żywienia.	
Higiena otoczenia	• Zajęcia edukacyjne – zaznajomienie z przyczynami zanieczyszczenia powietrza (samochody, dymiące kominy); wody (wylewanie ścieków, wyrzucanie śmieci); gleby (nawozy, śmieci). • Udział w akcji "Sprzątanie Świata". • Zajęcia plastyczne – wykonanie formy przestrzennej z materiałów wtórnych.	Wszystkie grupy
Higiena narządów zmysłu	• Pogadanka na temat szkodliwości długiego spędzania wolnego czasu przed telewizorem, komputerem. • Wprowadzenie zasady mówienia umiarkowanym głosem, uwrażliwianie dzieci na szkodliwość hałasu. • Zajęcia dydaktyczne – wskazywanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu zamiast komputera i telewizora.	Wszystkie grupy
Promocja zdrowia	• Codzienne spacerowanie lub zabawy na świeżym powietrzu. • Pogadanki na temat szkodliwości dymu nikotynowego i innych wszystkich nauczyciele substancji uzależniających. • Pogadanki nt. roli i zasad przestrzegania higieny osobistej, filmy edukacyjne. • Realizacja zajęć na temat zdrowego odżywiania się, promujących zdrowy styl życia.	Wszystkie grupy
Aktywność ruchowa oraz	• Prowadzenie zajęć korekcyjnych dla dzieci z trudnościami.	Wszystkie grupy

zapobieganie wadom postawy	•Przybliżenie dzieciom i rodzicom zagadnień związanych z problematyką wad postawy. •Organizowanie badań wad postawy. •Dostosowanie wielkości krzeseł i stolików do wysokości uczniów. •Organizacja Dnia Sportu Przedszkolaka. •Ćwiczenia gimnastyczne, zabawy ruchowe, spacer. •Zajęcia taneczne – rozwijanie koordynacji słuchowo-ruchowe.	Nauczyciel gimnastyki korekcyjnej
Zagospodarowanie czasu wolnego	•Konkursy, wycieczki, imprezy przedszkolne. •Pogadanki z dziećmi nt. ich ulubionych programów telewizyjnych, bajek, gier komputerowych. •Rozmowa kierowana – zachęcanie do aktywnego spędzania wolnego czasu. •Zajęcia dodatkowe; plastyczne taneczne, przyrodnicze.	Wszystkie grupy
Obszar	III. PROFILAKTYKA ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH	
Zadania	Formy realizacji	Odpowiedzialni
Poznajemy swoje uczucia i emocje	Poznajemy swoje uczucia i emocje •Scenki sytuacyjne – odgrywanie i demonstrowanie wybranych uczuć. •Ukazywanie sukcesów dzieci w różnych dziedzinach (osiągnięcia plastyczne, muzyczne, sportowe). Integracja grupy przedszkolnej oraz zespołu rodziców.	Wszystkie grupy
Integracja grupy przedszkolnej oraz zespołu rodziców	•Gry i zabawy integracyjne. •Organizowanie uroczystości w grupie, zajęć otwartych, wycieczek, ognisk wspólnych spotkań w przedszkolu	Wszystkie grupy

	oraz poza nim.	
Wypracowanie form współpracy z rodzicami	•Zajęcia otwarte dla rodziców. •Cotygodniowe konsultacje z rodzicami. •Rozmowy indywidualne z rodzicami. •Organizowanie uroczystości przedszkolnych, zajęć otwartych oraz warsztatów przy udziale rodziców.	Wszystkie grupy
Radzenia sobie ze złością, agresją i przemocą oraz w sytuacjach trudnych	•Zajęcia nt. przeciwdziałania agresji słownej i fizycznej, wykorzystanie elementów dramy. • Indywidualne rozmowy z dziećmi oraz ich rodzicami mającymi problemy z powstrzymywaniem się od zachowań agresywnych.	Grupa II

Cele zajęć: • rozbudzanie i kształtowanie zainteresowań dzieci, • poszerzanie wiedzy dzieci poza zakres przewidziany w podstawie programowej wychowania przedszkolnego, • rozwijanie uzdolnień dzieci, • zagospodarowanie wolnego czasu dziecka.

PROGRAMY PROFILAKTYCZNE, KTÓRE MOGĄ BYĆ REALIZOWANE W PRZEDSZKOLU

- Program ekologiczny - „Kubusiowi przyjaciele natury”
- Program profilaktyczny - „Zdrowe zęby”
- Programy własne nauczycieli grup

(zgłoszone programy: „Inny, czyli jaki?”, „Bezpieczny przedszkolak”, „Kuchcikowo czyli jem smacznie i zdrowo”, „Ze sztuką-na TY”)

Spodziewane efekty podejmowanych działań w zakresie profilaktyki pierwszorzędowej

Zmiany w postawach, wiedzy i zachowaniu: • wykształcenie nawyków zdrowego stylu życia, • nabycie wiedzy o szkodliwości alkoholu, narkotyków, dopalaczy i innych środkach uzależniających, • nabycie umiejętności dbania o własne bezpieczeństwo, • umiejętne radzenie sobie w sytuacjach zetknięcia się z przemocą i uzależnieniami, • nauczenie się pozytywnych zachowań oraz właściwego postrzegania i rozumienia ludzi, • zdobycie umiejętności dokonywania wartościowych i sensownych wyborów w życiu.

Działania podejmowane w przedszkolu w ramach profilaktyki drugorzędowej

Działania tego typu są podejmowane wobec osób z tzw. grup podwyższonego ryzyka. Do czynników ryzyka zalicza się: • środowisko społeczne (złe warunki ekonomiczne), • normy społeczne promujące dane zachowania (rodziny patologiczne), • grupa rówieśnicza, w której normą są zachowania dysfunkcyjne (np. zażywanie środków odurzających),

W przypadku zarejestrowania negatywnych i aspołecznych zachowań dyrektor, wicedyrektor przedszkola, wychowawca podejmuje działania zmierzające do wyeliminowania ich skutków:

- prowadzi systematyczne rozmowy z dzieckiem, a gdy sytuacja tego wymaga podejmuje interwencje z włączeniem rodziców,
- kieruje do specjalistycznych poradni, lekarzy, • obejmuje opieką dzieci znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej (współpraca z odpowiednimi instytucjami, zbiórka odzieży, poszukiwanie sponsorów), • systematycznie współpracuje z Policją, • sprawuje opiekę nad dziećmi posiadającymi opinie i orzeczenia z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.